

च्यते PRAGNOP. 6, 5. कुमारिलस्वामिना प्रोक्तम् PRAB. 110, 9. तत्तत्प्रोच्य
MBh. 5, 888. R. 1, 62, 16. Spr. 153. वाक्यम् HARIV. 7286. R. 1, 4, 9. RĪĀ-
TAR. 5, 367. न प्रवोचमहे किञ्चित्प्रयं यावद्दोषविषम् BHATT. 15, 11. प्रो-
च्यमानश्रुतिभिः so v. a. erschallend BHĀG. P. 5, 2, 4. मन्त्रिप्रोक्तनिषेविन्
das was der Minister sagt VARĀH. BRH. S. 74, 3. — तेभ्य एवं प्रवक्ष्यामि
so will ich zu ihnen sprechen MBh. 4, 65. gewöhnlich mit acc. der Per-
son: राजा प्रवोच भीमम् 3, 15673. 15788. 5, 7332. R. 1, 9, 46. BHĀG. P.
3, 23, 22. BHATT. 7, 47. स्वागतं तु इति प्रोक्ता तेः MBh. 3, 2468. Spr. 1927.
ČUK. in LA. (III) 33, 15. mit dopp. acc.: तं प्रवक्ष्यामि भारतीम् R. 2, 64,
37. — 4) erklären für, nennen: ते मणिमध्यं प्राचुरिदम् ČAUT. 17. प्रोक्त
genannt, erklärt für, geltend: श्रापो नारा इति प्रोक्ताः M. 1, 40, 9, 138.
SĀMKEJAK. ed. LASS. 23. ČAUT. 9. VARĀH. BRH. S. 88, 5. 7. VER. in LA. (III)
8, 11. TRIK. 2, 4, 25. तपोमूलमिदं सर्वं देवमानुषकं सुखम् । तपोमध्यं बुधेः
प्रोक्तं तपोऽह्यं वेददर्शिभिः ॥ M. 11, 234. BHĀG. 17, 18. Spr. 5398. H. 1242.
काकयवाः प्रोक्ताः die sogenannte Krähengerste Spr. 2300. रणप्रोक्तेन
कर्मणा genannt Schlacht HARIV. 5702. उदितं प्रोक्तमुदते (so ist zu lesen)
d. i. उदित bedeutet so v. a. उदत TRIK. 3, 3, 150. — प्रोक्ता PĀNĀT. 97,
14 ist eine falsche Form für प्रोच्य. — Vgl. प्रवक्तारं fig., प्रवचन fig.,
प्रवाक, प्रवाच्य (in der Bed. 1) b) auch HARIV. 7179, पुराणप्रोक्त. —
caus. verkünden lassen GOBH. 1, 3, 19. — Vgl. प्रवाचन. — desid. schein-
bar MBh. 12, 3767, wo aber mit der ed. Bomb. प्रविविक्ततः zu lesen ist.

— अनुप्र s. अनुप्रवचन.

— परिप्र Jmd (acc.) schelten, Jmd Vorwürfe machen: मा त्वाप्यः प-
रिप्रवोचन् KHĀND. UP. 4, 10, 2.

— प्रतिप्र 1) anzeigen, melden: श्रम्ये प्रतिप्रोच्यं व्रतमालम्भते TS. 1, 6,
2, 2, 3, 1, 5, 1. TBa. 3, 2, 2, 4, 8, 2, 1. तां कैच्य श्रम्यतां प्रतिप्रोवाच ČAT. BR.
3, 2, 2, 22. — 2) erwiedern, antworten AIR. BR. 6, 34. गुरुषीवं प्रतिप्रोक्तः
BHĀG. P. 7, 5, 29.

— संप्र 1) zusammen erklären ČĀNKE. BR. 7, 4. — 2) Etwas verkünden,
mittheilen M. 8, 229. MBh. 1, 2601. 2, 488. 3, 144. 1838. 7, 2025. HARIV.
4564. ČAUT. 1. VARĀH. LAGHŪ. 1, 2 in Ind. St. 2, 277. BHĀG. P. 3, 26, 1.
MĀRK. P. 40, 1. Verz. d. Oxf. H. 7, b, No. 43, Z. 3. संप्रोक्त 14, a, N. MBh.
12, 7842. PĀNĀT. 3, 9, 8. nennen, angeben: यादृशा धनिभिः कार्या व्यव-
हारेषु सान्निषाः । तादृशान्प्रवक्ष्यामि M. 8, 61. R. 6, 3, 1. — 3) zu Jmd
(acc.) sagen: पुत्रेण मम संप्रोक्तः (die ed. Bomb. hat eine andere Lesart)
MBh. 6, 2235.

— प्रति 1) verkünden, melden RV. 1, 41, 8 (med.). — 2) antworten,
erwiedern VS. 23, 51. मनश्चिन्मे हृद् द्या प्रत्यवोचत् RV. 8, 89, 5. स एक-
या पृष्ठा दशभिः प्रत्युवाच AIR. BR. 7, 13. M. 1, 4. MBh. 3, 2164. 2245. 3,
7480. R. 3, 53, 61. 55, 23. KUMĀRAS. 5, 40. KATHĀS. 1, 34. BHĀG. P. 2, 4, 11.
3, 2, 1. BRAHMA-P. in LA. (III) 32, 11. उत्तरम् RAGH. 3, 47. तदेव श्लोकः प्र-
त्युक्तः ČAT. BR. 12, 3, 2, 8. प्रातर्वः (acc.) प्रतिवक्तास्मि AIR. BR. 3, 22. ČAT.
BR. 11, 5, 2, 7. KHĀND. UP. 2, 22, 3. 5, 11, 7. MBh. 3, 2156. 2521. 2812. 3056.
5, 5433. 7377. R. 1, 9, 10. 42, 9. 52, 19. 63, 20. अप्रत्युक्ता तानृषीन् 74, 23
(76, 27 GOBH.; die ed. Bomb. hat eine andere Lesart). 2, 12, 63. 31, 18.
34, 9. 3, 53, 48. KATHĀS. 17, 127. 18, 339. 20, 58. 22, 87. 235. 24, 15. 30.
28, 234. 32, 157. 33, 56. 34, 148. 49, 156. BHĀG. P. 1, 13, 34. MĀRK. P. 21,
55. BHATT. 5, 23. 46. 6, 99. 7, 87. प्रत्युक्त Antwort empfangen habend

VI. Theil.

AIR. BR. 6, 34. एवं तपाहं वक्रोक्त्या प्रत्युक्तः KATHĀS. 124, 185. तं कृष्णः
प्रत्युवाचेदम् MBh. 2, 1226. 7, 1990. R. 2, 57, 19. वाक्यं प्रत्युवाच मकीप-
तिम् 1, 23, 1. 2, 68, 1. अद्दे तु श्रुभं वाक्यं प्रत्युक्ते श्रवणार्थभिः 5, 1, 89. be-
antworten: प्रतिवक्तास्मि ते वचः MBh. 14, 1700. Nir. 1, 14. — Vgl. उ-
क्तप्रत्युक्त, प्रतिवक्तव्य fig., प्रत्युक्त fig.

— वि 1) kundmachen, anzeigen; deutlich machen, erklären, lösen
(eine Frage) RV. 1, 103, 4. 132, 3. 4, 1, 14. कद् रत्नं वि नो वोचः 3, 12.
अस्ति स्विन्नं स्विन्दस्ति तदंतुया वि वोचः 6, 8, 13. 22, 4. 10, 11, 2. 28, 5.
KHĀND. UP. 4, 4, 5. तेषां (प्रश्नानां) नैकं च नाशकं विवक्तुम् 5, 3, 5. ČAT.
BR. 14, 6, 8, 1. 5. 9, 28. — 2) bestreiten, anfechten: नाहं वेदान्वि-
निन्दामि न विवक्ष्यामि कर्हिचित् MBh. 12, 9607. med. verschieden oder
gegen einander reden, sich streiten um: वि तौके श्रुप्सु तनये च मूरे ऽवै-
चन चर्षणयो विवाचः RV. 6, 31, 1. — Vgl. विवक्तार, विवाच, व्युच्य,
अविवाक्य.

— सम् verkünden, mittheilen PĀNĀT. 1, 15, 8. Journ. of the Am. Or.
S. 6, 361 (to explain comprehensively HALL). sprechen, sagen KATHĀS. 3,
49. कृतार्थं समुवाचेमी भारतीं भर्तान्प्रति MBh. 4, 913. स्वं जनकं समुवाच
sagte zu PĀNĀT. 97, 12. Jmd (acc.) zusprechen, Vorstellungen machen:
समुक्त BHĀG. P. 10, 50, 33. med. sich unterreden: सं नु वैचावहे पुनर्यतौ
मे मध्मभृत् RV. 1, 23, 17.

वर्चं (von वच्) 1) nom. ag. sprechend gaṇa पचादि zu P. 3, 1, 134; vgl.
कु०. — 2) nom. act. das Sprechen, Sagen in डर्वच. — 2) m. a) Papagei
H. an. 2, 59. MED. k. 9. — b) angeblich = सूर्य und कारणः वचः सूर्यः
समाख्यातः कारणं च वचस्तथा । अर्चयन्ति वचं नित्यं वचार्चास्तेन ते (म-
गाः) स्मृताः ॥ Verz. d. Oxf. H. 33, a, 40. fig. मुनिर्वचपरः (so ist zu lesen)
b, 21. — 3) f. या a) Predigerkrähe (सारिका) TRIK. 3, 3, 79. H. an. MED.
— b) eine vielgebrauchte aromatische Wurzel, nach Einigen Orris root,
Veilchenwurzel d. i. Iris florentina, nach Andern Calmus (सैतवच beng.).
Keine von beiden ist in Indien zu Hause. Ausserdem wird sie als eine
Zingiberaceae bestimmt, entweder Curcuma Zedoaria oder die Galgant-
wurzel (Alpinia Galanga). Es scheinen verschiedene Wurzeln unter
diesem Namen im Handel gewesen zu sein. ČKDa. nennt solche aus
Chorasan, Persien und vom Himavant stammend; dazu die मन्मभ्रा
oder भ्ररी वचा d. i. Galgant, ferner auch चौपचीनी d. i. چوب چینی
Chinawurzel, hier wohl eine indische Smilax, glabra oder lanceaefolia
bezeichnend; vgl. ROXB. 3, 792. — AK. 2, 4, 2, 21. TRIK. 3, 3, 200. 216.
H. an. MED. RATNAM. 24. RĪĀN. und VAIDJARBH. in NIGH. PA. SUČR. 1,
139, 5. 14. 144, 14. 145, 6. 146, 6. 374, 9. 11. हैमवती 2, 161, 21. VARĀH.
BRH. S. 16, 30. 44, 9. 57, 1. सद्यःप्रज्ञाकरी वचा Spr. 3144.

वचःक्रम m. pl. mannichfache Reden KATHĀS. 50, 163.

वचकुं UṆĀDIS. 3, 81. 1) adj. beredt. — 2) m. a) ein Brahmane MED. n.
123. UṆĀVAL. — b) N. pr. eines Mannes ČĀNKE. zu BHU. ĀR. UP. 3, 6, 1.
fehlerhaft वचकु COLEBR. Misc. Ess. I, 70; vgl. वाचक्रवी.

वचपडा f. Predigerkrähe TRIK. 2, 5, 22. वचपडी nach ČANDAR. im ČKDa.;
dieselbe Form soll nach ders. Aut. auch = वर्ति und शस्त्रभेद sein; bei
dieser Gelegenheit wird bemerkt, dass in MED. sowohl वचपडा als वर-
पडा gelesen werde.

वचन (von वच्) 1) adj. a) oxyt. redfertig RV. 6, 39, 1. 49, 12. दत्त, व०,